

אינטרנט:

<http://www.haaretz.co.il/hasite/objects/pages/PrintArticle.jhtml?itemNo=1075923>

עודכן ב- 03/04/2009 01:44

מסע בשביל הסמים בהודו שאליו באים הישראלים לרבוץ ולעשן

סמים תמיד עמדו בבסיס המשיכה להודו, אבל לדידם של הצעירים הישראלים הנוהרים אליה היום אין בה הרבה מעבר לזה. מהבוקר עד הערב, כל הזמן זה צ'ילומים, באנגים, ג'וינטים ופטוריות. כך, בין אתר עישונים אחד למשנהו, נכבש לו בהודו "שביל החומוס"

מאת דור גליק | הודו

שליחי חב"ד "שניאור את שניאור" (שניאור פוגטש ושניאור מיידינצ'יק) בוואטה קנאל. הבעיה הגדולה של הישראלים היא שהם לא יודעים מתי להגיד לא

בשעה עשר וחצי בבוקר בבית הוורוד בוואטה קנאל - אחרי בית חב"ד ממשיכים ישר בכביש ומתעקלים ימינה במעלה ההר - פותחים עשרה ישראלים את היום עם ג'אראס ובאנג על המרפסת. בישראל, שלוש שעות וחצי קודם, מתפרסמות עכשיו ברדיו התוצאות הרשמיות של הבחירות שנערכו אתמול. מישהו מתחיל להתעניין מה עם הצ'ילום, אותו כלי חימר לעישון הנפוץ מאוד בהודו, וכולם מבואסים מכך שהפטוריות, למרבה הצער, כבר לא בעונה.

רגע לפני כן, כשעליתי לראשונה אל הבית, פגשתי במקרה בחבר ילדות. זה עזר לי להפוך חיש קל לבן בית, כלומר לחלק בלתי-נפרד מסיבוב העישון. כשהגיע תורי וסירבתי, נאלצתי להסביר שאת הודו אני מעביר עם ההרגלים הבריאים שהבאתי מהבית - וויסקי וסירגרות. על סמים אני פוסח. השתררה תדהמה קולקטיווית. "אז מה אתה עושה בוואטה?" שאלה מישהי. צודקת. אין חיה כזאת, ואטה בלי סמים. אחרי ככלות הכל מדובר בשבועות על גבי שבועות של ישיבה ארוכה אחת מול נוף הררי קסום. מי שלא מסטול, ממצה את העניין ביומיים.

את הסיפור על ואטה קנאל מתמצתת שרה, הודית נעימה בת 43 והבעלים של הגסט האוס "Sara's Place", בשתי מילים. "ישראל הקטנה", כך היא קוראת לכפר הולדתה. היא לא מתבדחת. כל הלקוחות של שרה, ללא יוצא מן הכלל, הם ישראלים, ואלה משרים על הכפר אווירה ציונית מיוחדת - השפה המדוברת בין הבתים המפוזרים היא עברית, ודגל צהוב גדול עם הכיתוב "משיח" מקבל את פני הבאים למקום.

אנתרופולוגית זה משונה, אבל זה בהחלט משתלם כלכלית. בשונה מרוב המקומות בהודו, בהם עטים המקומיים על כל תייר בניסיון למשוך אותו לגסט-האוס זה או אחר, בוואטה קנאל גבר הביקוש לדירות על ההיצע זה כבר.

כדי למצוא כאן דירה יש לכתת רגליים במעלה ההר התלול ולקוות להגיע בדיוק כאשר ישראלים אחרים עוזבים, ממש כמו כשמחפשים דירה במרכז תל אביב. התופעה לא נעלמה מעיניהם של יזמים הודים, וברחבי הכפר נראים עוד ועוד בתים הנבנים במרץ. שרה טוענת שאין תושב בוואטה קנאל שלא מרוצה מהמצב החדש, כי "כשהישראלים באים - בא גם הכסף".

עד לפני שמונה שנים פקד את המקום מספר זעום של תיירים, בעיקר מארה"ב, גרמניה ואנגליה. "ואז התחילו להגיע לכאן מדי פעם קבוצות של 20-30 ישראלים", מספרת שרה. "הזינוק הגדול היה לפני שלוש שנים, ומאז הפסקתי לספור". בתהליך מקביל הוכפל פי ארבעה מספר המשפחות היהודיות המתגוררות בכפר, מ-25 ל-100. הקולוניה הישראלית החדשה הביאה איתה סכומי כסף גדולים מאוד במונחים מקומיים והחלה לספק פרנסה לבעלי בתי הארחה וקיוסקים, לנהגי מוניות, וכמובן גם לסוחרים סמים. סעיף ה"יזרעלי פוד" תופס כעת 80% מהתפריט במסעדות המקומיות. האוכל היהודי נדחק מזמן הצדה לטובת השקשוקה, הלאפה והסביח.

איי וונט צ'אי

אל ואטה קנאל מגיעים בתום דרך צרה וסלולה למחצה מקודאי, עיירת נופש מרכזית יותר במדינת טאמיל נאדו שבדרום הודו. גובהו של המקום 2,100 מטר והנוף מעורר השתאות. כשאין שריפות באזור והראות טובה אפשר לשבת במרפסת כשענן מטייל לו מתחת. מקלחת עושים עם דלי, ובערב הקר יושבים ליד האח. הפסקות חשמל פוקדות את המקום בשעות קבועות, אם כי לזמנים קצרים יחסית לאזורים אחרים בהודו.

הפיכתו של כפר קטן בהודו לזולה ישראלית היא תולדה ישירה של זניחת הרעיון הבסיסי העומד מאחורי התרמילאות לדורותיה: חיפוש אחר מקומות חדשים ובלתי-מוכרים, והיכרות בלתי-אמצעית עם המקומיים. בגרסה התרמילאית הישראלית החליפה הרביצה את התנועה, והחברותא הסגורה תפסה את מקום ההרפתקה מרחיבת האופקים. צעירי ישראל נוסעים היום להודו כדי לעשות סמים עם ישראלים אחרים, על רקע נוף משתנה. כך נוצר לו "שביל החומוס" - רצף של מושבי לצים ברחבי הודו ששפת הקודש שולטת בהם בקולניות יתרה והפריט האופנתי הוא חולצת סיום מסלול מהצבא. כשבכל זאת משוחחים עם מקומיים מסתכם הדיאלוג ב"איי וונט צ'אי" או בפקודה דומה.

"נראה לך שאני יכולה להתמודד עם ההודים כשאני סחית (לא מסוממת)?" מטיחה א', בת 21 מכפר סבא שנמצאת בוואטה זה שבועיים, בתשובה לשאלה אם העבירה יום אחד בהודו נקייה מסמים. מספר ימים קודם לכן חגג אחד מחבריה את יום הולדתו. לכבוד המאורע החליטה קבוצה שלמה של חברים לעשן 24 צ'ילומים ביממה אחת, "23 כמספר השנים ועוד אחד לשנה הבאה". זמן לא רב אחרי שסיימו את הצ'ילום ה-24 עלו א' וחבריה לגג הדירה כדי לצפות בזריחה, וכך, כמיטב המסורת, התחיל לו יום חדש ב"ישראל הקטנה". המשפחות בישראל, הם טוענים, מודעות למעשיהם בהודו, אבל לא לכמות הסמים ולסוג החומר. כולם מסרבים בתוקף להזדהות או להצטלם, בשל החשש מפגיעה בהם כשיחזרו לארץ ויתחילו לחפש עבודה. לא' יש סיבה אחרת: היא לא רוצה שאחותה הקטנה תראה אותה כך.

בסוף אותו שבוע נמשכה חגיגת יום ההולדת במסיבת טראנס מיוחצנת היטב בחצר שמעל בית חב"ד. הישראלים, שנתבקשו בהזמנה להגיע "מצוידים", אמנם לא איכזבו ובצרהי יום שישי הרעידו הדי מוסיקה אלקטרונית כל פינה שלוה בכפר. לפי הסיכום עם "שניאור את שניאור", שני שליחי חב"ד במקום (שניאור פוגטש ושניאור מיידנצ'יק), הסתיימה המסיבה מערפלת החושים בטרם כניסת השבת. שעתיים אחר כך התייצבו, מי שגופם ומוחם עמדו להם, לארוחת ערב שבת מאורגנת היטב. השולחנות היו מלאים עד אפס מקום בישראלים חילונים, רובם בשנות ה-20 המוקדמות. בין השירים שהרעידו את החדר, לפני שהעבירו את החלה ביניהם, נמצא הלהיט החב"דניקי התורן למטייל בתת היבשת: "ניסיתי מדיטציות, פגשתי מוארים, ירדתי לגואה וכיכבתי בסרטים, אך הרגשתי שמהו חסר... זרקתי את הצ'ילום, קניתי זוג תפילין, התחלתי לדקלם פסוקים שלמים של תהילים, כי הזמן קצר והמלאכה רבה, ומשיח צדקנו הנה בא..."

"מה שמדהים הוא שכל ישראלי שמטייל בעונה הזאת בדרום הודו עובר כאן, וחוץ מבודדים - בדרך כלל מעל גיל 30 - לא פגשו כאן חברה שלא משתמשים בסמים", מעידים צמד השניאורים שמאיישים את בית חב"ד יחד עם הרב יוסף יצחק. בשונה מבתי חב"ד בארץ, שמעוררים רגשות מעורבים בקרב חילונים, בהודו מדובר באתר חובה לכל מטייל. כך הזדמן לפוגטש ומיידנצ'יק לשוחח אישית עם כ-700 איש במהלך החודשיים וחצי שהם שוהים במקום. "ההיסחפות בהודו בכלל ובוואטה קנאל בפרט היא מאוד חזקה", הם אומרים. "אין אף אחד שרואה, אין משפחה מסביב ואתה על הר מבודד, אז גם מי שלא נגע אף פעם בסמים מתחיל כאן. הבעיה הגדולה של הישראלים כאן היא שהם אינם יודעים מתי להגיד לא. לא מסוגלים למתוח קו אדום".

שלא כמו המטיילים עצמם, מקפידים השניים לשמור על יחסים חמים עם המקומיים. הם יודעים למה. "בוקר אחד, בעודנו ישיבים, הגיעו שני בחורים וסיפרו שהשותף שלהם, בחור רחב ממדים, שוכב בחדר כשהוא מחוסר הכרה", הם מספרים. "ניסינו לשפוף עליו מים אך לשווא. בלית ברירה התחלנו, חמישה ישראלים בשעת בוקר מוקדמת, לסחוב את הבחור בדרך הסבוכה שבמורד ההר. למזלנו חיכה בכביש נהג מקומי שהתעורר במיוחד וניאות להסיע את מחוסר ההכרה לבית החולים הפרטי בקודאי קנאל. כשהגענו הרופא אמר שהגוף שלו קרס כתוצאה מהסמים, הוא סבל מלחץ דם נמוך והקיבה שלו התייבשה. רק אחרי שש שעות, לרווחת כולם, הוא התעורר".

ואטה היא נקודה חדשה למדי ב"שביל החומוס", והניסיון מלמד שמדובר בעניין של זמן עד שהמקומיים ירגישו שעשו עסקה עם השטן. לפני ואטה קנאל העברתי שבוע בהאמפי, כפר בעל נוף סלעי ייחודי הגדוש במקדשים היסטוריים, וגם מקום אהוד במיוחד על ישראלים. בלילה הראשון התארחתי ב"הרמנ'ס פלייס", מקום בבעלותו של הודי מהודר, צנוע ושקט. כשסיפרתי לו על זהותי, הוא בחן אותי מכף רגל ועד ראש ופסק כי הדבר לא ייתכן. "הישראלים בהאמפי מסתובבים בקבוצות רועשות ומתחצפים", אמר, "אתה מדבר אלי כמו אל אדם נורמלי".

גם התיירים האחרים למדו להיזהר מהתייר הישראלי. "תיירים מכל העולם משתמשים בסמים בהודו, אבל יש הבדל גדול בין פשוט לעשן לבין הפיכת העניין לנושא השיחה היחיד שסוגר אותך כלפי חוץ והופך אותך ללא-ידידותי כלפי מי שאינו משתייך לקבוצה", אומר כריסטוף מיכו, אנגלי בן 31 שמטייל בקודאי קאנאל עם חברתו האירית. מיכו, שבעשור שעבר שהה בישראל כמתנדב בקיבוץ, מספר שהופתע לראות עד כמה שונה התנהגות הישראלים בהודו מאורחותיהם בארץ. "כשהגענו לשגרירות הודו בקטמנדו", הוא נזכר, "חיכינו יחד עם תיירים רבים מכל העולם לקבלת הוויזה. בראש התור עמדה קבוצה של כ-15 ישראלים שדפקו על הדלפק וצעקו. בסוף להודים נמאס, הישראלים אכן קיבלו את אישור הכניסה המיוחל מהר יותר, ואנחנו ושאר התיירים הבטנו בישראלים ונדהמנו. כל מי שהיה אי-פעם בתת היבשת יודע שההודים לוקחים את הזמן ולא ממהרים לשום מקום".

גם מהאמפי הזיכרונות שלו לא מלבבים. "ערב אחד ישבנו באחת המסעדות בצד השני של הנהר בהאמפי (מקום הריכוז העיקרי של הישראלים בכפר) והיינו באמצע צפייה בסרט שהוקרן בטלוויזיה של המסעדה. פתאום נכנסה קבוצה של ישראלים והפעילה לחץ על בעל המקום להעביר לסרט אחר שהם הביאו. כאשר הסרט שבו צפינו הופסק באמצע, החלטנו להישאר ולראות מה שרצו הישראלים, אלא שבאמצע הצפייה השנייה נכנסה קבוצה נוספת שרצתה לראות סרט אחר. בשלב הזה, כשגם ההקרנה השנייה הופסקה, פשוט קמנו ועזבנו".

ונסה הולו, תרמילאית מנוסה בת 36 ממלבורן, תיכננה לשהות בוואטה קנאל, אך כעבור ימים ספורים העתיקה את מיקומה לקודאי הסמוכה. "ישראלים שמטיילים ביחידים או בזוגות הם מהאנשים הנפלאים ביותר שפגשתי במסעותי", היא אומרת. "לעומת זאת, כשאתם מסתובבים בקבוצות גדולות, דוגמת מה שמתרחש בוואטה, המצב משתנה ב-180 מעלות. מטריד להיות זר שמסתובב לידיכם, לעתים אפילו על גבול המאיים".

הבית הוורוד בוואטה קנאל (למעלה) ובעלי הגסטו־האוס "המקום של שרה". ישראל הקטנה, היא קוראת לכפר הולדתה

בום עליך!

ישראליות היא בלי ספק מצב נפשי. אף על פי שהבטחתי לעצמי חד-משמעית להתנתק סופית משביל החומוס עד סוף הטיול, לא חלפו ימים אחדים ושוב השתוקקתי לשמוע מעט עברית. זו תסמונת מקומית מובהקת, בעיקר משום שהודו היא אזור תיירות עוצמתי שלא קל לספוג אותו ללא תקשורת עם אנשים כמוך - שפע האמונות, השפות והנורמות שאינן מוכרות ומשתנות בקיצוניות רבה ממקום למקום מעורר אצל הטייל הבודד צורך עז, ולו רגעי, בבני מינו.

לי הדבר אירע בתום שהות בת מספר ימים באשראם של מאטה אמריטה אננדמאי, או בכינויה המוכר "אמה המחבקת". כשאתה שוהה באופן רציף עם אלפי אנשים, רבים מהם מערביים, שמקדישים את חייהם להילול שמה וסגולותיה של אשה מחבקת אחת, כולל שירת אלף שמותיה בארבע וחצי לפנות בוקר, הרצון במעט ציניות ישראלית הוא תגובה חיסונית מתבקשת. בהמלצת חברים עליתי על רכבת לאום ביץ' שבגוקארנה, שם הובטחה לי רצועת חוף יפה ושקטה יותר מזו שבגואה. 14 שעות הנסיעה היו ארוכות, ובעודי פוסע בשעת בוקר במפרצון קסום, לצדי פרות חביבות, פגשתי את חזי סוויסה, הלא הוא "חזי דה קרייזי".

על סוויסה, בן 24 מאשדות יעקב, שמעתי לראשונה עוד בהאמפי, מבחור ניו-זילנדי ובחורה אוסטרלית שלא חדלו לדבר על "חזי דה קרייזי" שאיתו הסתובבו בגואה. יום לאחר מכן נתקלתי בו במקרה, ומאז יצא לנו להיפגש בלא מעט מקומות. סוויסה, התברר לי במהרה, ניחן בסבלנות אין קץ לשיחות מתמשכות עם מקומיים שנקרים בדרכו, והוא גם מהישראלים הבודדים שידועים להתמודד עם הילדים המבקשים כסף או עטים - במקום לנסות להסביר שהוא אינו מעוניין, הוא מבקש מהם כסף ועטים בחזרה.

הוא הגיע להודו מאוסטרליה, שם מכר מוצרי טיפוח מים המלח בעגלות בקניונים. לפני כן שירת בשריון כטנקיסט. איתו בגסט האוס באום ביץ' היתה קבוצת בנות ישראליות, כולן תושבות בדימוס של "הבית הוורוד". דנה כרמל מרמת השרון, בקרוב בת 21, ארזה את חפציה שלושה ימים אחרי השחרור מצה"ל וטסה לאנגליה, שם מכרה מוצרי שיער, גם כן בעגלות. אחרי ש"עשתה כסף טוב" וטיילה בממלכה הבריטית החליטה לטוס עם חברה להודו. כך, בגסט-האוס על חוף מבודד בהודו, נוצר קיבוץ גלויות ישראלי עדכני: הוא הגיע ממכירות באוסטרליה, הן ממכירות באנגליה, וכולם נפגשים כאן בשביל הסוטול. עיניים אדומות בכל מקום.

באום ביץ' נוסף לאופציות ההתמסטלות המשקה "באנג לאסי". בעלי אחת המסעדות במקום מוסיפים למשקה ההודי המפורסם לאסי כמות נכבדת של גראס, ותוך כמה לגימות ובלוי לקחת לריאות "אתה עף". כרמל נזהרה. "אתמול הבאנג לאסי גמר כאן את כולם", היא מספרת. "אני לא ניסיתי, אבל כל הישראלים שמסביבי נפלו אחד אחרי השני ברחבי הגסט האוס. אחד על הערסל, אחר מצאתי כמעט מעולף במיטה שבה הייתי אמורה לישון".

היא אוהבת את שביל החומוס. "עם ישראלים יותר כיף כי אין לי כוח להסתבך עם האנגלית. יש לנו השפה שלנו, ההומור שלנו והציניות שלנו, זה מזכיר את הקבוצות של הרוסים בארץ. בוואטה היתה לנו גרמנייה בדירה והיא מיד ברחה כי כולם דיברו עברית והיא לא הבינה אף אחד". היא הסתובבה קצת עם תיירים ממדינות אחרות, אבל חדלה מכך מהר. "לשוודיות לדוגמה נתנו צ'אנס, אבל הן לא כמונו באותו ראש. ישראלי, גם כשאתה לא מכיר אותו, אתה מזהה אותו. פתאום הוא הופך דומה למישהו מהשכבה שלך".

השימוש הרצוף בסמים לא נראה לה חריג. "מי שמעשן כאן מעשן גם בארץ, ההבדל הוא שבהודו זה פשוט יותר זול", היא אומרת. סוויסה מאשר: "אני מעשן כאן כמעט כמו בישראל. זה רק מכשירים אחרים, אבל הכמות אותה כמות". הוא מהיחידים שמוכנים להיחשף בהקשר זה, ומסביר ש"בארץ כולם יודעים". הדבר שמעצבן אותו הוא התרבות והשפה שנוצרה סביב העניין, אותה ניתן לכנות "עברית מסוממת", עם מלים ומטבעות לשון כמו "להפוך לדולפין" (להימחק מסמים), "בום עליך!" (אתה הפותח את סבב העישון בצ'ילום וזוכה לשאיפות החזקות ביותר), או "תעוף על זה, זה הטיול שלך" (קריאת דרבון לעישון הסם).

"אני לא אוהב את מי שהופך את עניין הסמים כאן למשימה העיקרית שלו בכל יום", מצהיר סוויסה. "בוואטה דיברו רק על סמים מסביב לשעון, ובמקרים כאלה אני קם והולך". זה לא מפריע לו לסיים את רוב הערבים שלו כאן מסטול לגמרי, אחרי שלגם מאותו באנג לאסי. "אתה מתחיל להזות כל מיני דברים ונעשה פחות מודע לנעשה בסביבה שלך", הוא מספר על החוויה. "הכל מתחיל להיות אטי יותר, אתה מתרכז בצלילים מסויימים ושומע קולות ביתר ברור".

בסדר יומו כלולים גם שניים-שלושה צ'לומים וג'וינטים, "אבל הם לא נספרים כאן". בבאנג הוא לא נוגע כי "זה לא נראה טוב וצריך להסתובב איתו כל הזמן", והוא מצטער שמפאת קוצר זמן לא לקח פטריות בוואטה. הוא חושב שקשה עד בלתי-אפשרי לטייל בהודו בלי להשתמש בסמים. "כשקבוצה יושבת ומעבירה לך כאן ג'וינט, אתה לא תגיד לא. אם לא תעשן זה יתפס כאילו שאתה לא בהודו, תיחשב כמי שלא שייך, כמי שלא בא להיות חלק. לא שרואים את זה בעין לא יפה, פשוט לא מבינים: יש לך כאן כל כך הרבה ומכל כיוון, כך שמי שלא מעשן סמים צריך להגיד הרבה פעמים לא ביום".

כשהחשכה יורדת על החוף וההרים שמסביב, לא נותר הרבה לעשות מלבד להסתופף באותן קבוצות שעליהן סוויסה מדבר. חלק ניכר מהערב קשה לראות או לעשות משהו בגלל הפסקות החשמל הארוכות, ומכיוון שאלכוהול ראוי אינו שכיח בהודו, האופציה היחידה היא אחת.

עם התמשכות הרביצה באום ביץ' החל סוויסה לחשוב על היעד הבא, חוף פלולים שבגואה. כרמל כבר נסעה לשם עם חברותיה, וסביר להניח שייפגשו שוב גם שם, יחד עם עוד פנים מוכרות מתחנות אחרות בשביל החומוס - מגואה, מאיי אנדמן או מוואטה קנאל. "הישראליאדה לפעמים טובה ולפעמים לא", אומר סוויסה. "אנחנו העם היחיד שאתה רואה כאן מסתובב בקבוצות של שביעיות ושמיניות, לעומת אחרים שמטיילים בזוגות עד שלשות. זה כאילו שהישראלים פוחדים להסתובב לבד, ושביל החומוס הוא סוג של רשת ביטחון. זה דבר שלא ראיתי באוסטרליה. פה אתה יכול לזהות ישראלים מקילומטרים: יושבים כל היום עם הסמים, משחקים בקלפים, עושים שטויות, שמים מוסיקה ומאוד רעשניים".

לא פלא שהמוניטין שלנו אצל ההודים גרוע.

"ההודים מכירים אותנו כבר ויודעים שאנחנו עם בעייתי. אפשר לעשות את הדברים מולם בדרך אחרת, עם מלים אחרות, ולא לצעוק עליהם. גם צריך להכיר את ההודים: הם חמודים, אבל צריך לפקוח עליהם עין 24 שעות כי בסופו של דבר הם יבואו לקחת ממך כסף. כאן די בטוח ולא ישדדו אותך במובן המוכר, אבל ישדדו אותך לאור יום".

למחרת, בעודי אוכל באחת המסעדות בחוף, התרחשה לנגד עיני פגישה מרגשת: יניב ארזי, בן 22 מאילת, הבחין בסמל שלו מבית ספר למודיעין שדה בצה"ל נכנס למקום. "הייתי מכניס אותו למשפטים והבן-אדם היה מסובב את כולם", סיפר הסמל, יפתח מילר, בן 23 מבאר שבע, ואחר כך פנה לארזי בצחוקים: "אתה נכנס לי פה לטריטוריה? חושב שהחוף שלך? תרד לקרקע. לך תעשה שישים. לך תצבע שירותים. מה אתה עוד פה?!"*